

d'on cognom (p. ex. a Vilajuïga, xxii, 113.19).

Molt estesa la derivació. Per a *balcera*, veg. *DECat* b. 28 ss., on ja està substantivat; si recordo bé hi ha unes pistes *Balcera* a l'alt Conflent, si bé ho lleigeixo escrit *Vallsera* (crec erroni); i en l'origen fou simple adjectiu: *Coma Balcera* (valleta voltada de balços), a la V. de Querol (damunt la Pleta d'Ensapí te. Porta xxiii, 78.9). Sobretot com a diminutiu: *El Balcet* un dels masos del veïnadet disseminat de Vilella (te. Llanera, Sols.) (xlvi, 137.22).

Però, amb aquest caràcter el que s'usà fou sobretot *Balcell(s)*, amb molta extensió de la variant vocalitzada, i la dissimilada en *n*. Ja llegim «alodio meo de *Bancel*», prop de Panissars, en un doc. ross. de 1090 (colle. Moreau). En plural Coll de *Baucells* p. Ceret¹⁵ (pron. *búsèls*): Brazés dirigeix uns versos a una «minyona de Coll de B.» (*L'Ocell i les Cireres*, 78).

Com a nom d'un antic mas de les Guillerries te. Vilanova de Sau: on la dissimilació encara no és general: Com a nom d'aquest lloc vaig notar (1932), en el Santuari del Coll (Osor), vacil·lació entre *bənséls* i *bəlséls*; és al mig del bosc a l'esq. del camí que de Malafogassa puja a l'església rural que en prengué nom: *Sant Andreu*; la gent de l'entorn diu *sant andréu* i prou; —S.A. de què?— *de B.* (amb resposta vacil·lant entre *-l-* i *-n-*); allí mateix (1934). Ja antic com a determinació d'aquesta vella parròquia veiem que Ant. Pladevall (en *Osona* 1984) posa *Bancells* (núm. 15) com a parròquia existent c. 1154, però no figura en les tres llistes que publica ni precisa la forma del nom; «parr. --- Scti Andree de *Baucells*» a. 1240 (CCandi, *Mi. Hi. Cat.* ii, 457); id., p. Collsamedia i St. J. de Vilatorra a. 1861 (id. ib., p. 456); «Sci. Andree de *Bancellis*» 1368 (CCandi, *St. Hilari*, p. 151).

Diversos homònims: *Bancells* entre Fogars de Tordera i Maçanet (IGC 41.44 × 6.23), *ə bənséls* oït a Martorell de la Selva (1988); i antic: *Bancels*, afr. N. de Fogars a. 1196 (*Cart. de Roca-rossa*, fº 1v). I altres: *Coll de Banzel* en el Montseny, camí de Vilamajor a Campins a. 1176 (MiretS, *TemplH*, 163). Potser ja NP en *La Masia del Bancel* a Figuerola del Camp (xlvi, 13.34). De *Bancell* repercutint-se la líquida, mas i torrentera de *Brənséll* te. Amer, afl. esq. del Brugent, més avall que el de Fusos; i allí prop altra masia de *Brancellic* (xliv, 83, 84, 89, 91).

D'un diminutiu semblant, *balçol*, ve el nom de l'ermita de St. Joan de *Bauçols* te. Pincaró (Bassegoda) que CATorras (*Pir. Cat.* ii, 193) anomena S. J. de *Bussols*; popularment avui ho deformen S. J. de *Mussols* (oït allà sota, 1958); Monsalv. (xvii, 128) li diu «San Juan dels Busols» i li atribueix una menció de 1398 que no és de St. Joan sinó «Beate Marie de *Busols*» (?).

Amb prefix sub-: *Sobalç* pda. ant. pallaresa te. Lles-sui (1518, *Spill de Castellbó*, fº 116r).

Compostos. *Malrubí*, Riera de ~, que baixa cap al Llobregat, saltant entre Artés i Mojà per un pendent de roques rogenques (*malrubí* oït a Oló 1932);⁶⁰

el seu vell nom *Balzorubio* en un doc. de 889, fou identificat a tort amb *Balsareny* per Udina (*Arch. Condal* Ss. ix-x, p. 114), car hi figura com afr. d'Artés; error que vaig demostrar millor en *E.T.C.* ii, 267-8. D'acord amb aqueix saltant, és un *balç rogenç*, també anomenat *Balteum Rubicum* en un doc. de 910; com és sabut el trasllat d'accent s'ha reproduït, en forma paral·lela, en els compostos *Font-rubí*, *Querrubí*, *Rirubí* > *Rubí*. I com que un balç, al capdavant és un mal pas, era nom ben propens a l'alteració *Balrubí* > *Malrubí*, sota la pressió dels NLL incomptables en *Mal-* (*Malpàs*, *Malforat*, *Malmercat*, *Malpartit*, *Malgrat*, *Malacara*...).

Balcerell, V. a l'art. *Balsareny*
Balda, *Baldiri*, *Baldo* etc. són NPP que no es tracten ací *Baldà* (*Puig* ~), V. *Baltà*

20 La BALDAINA

Terme de St. Andreu de la Barca (B. Llobregat). Era propietat de l'eminent mestre i amic Lluís Nicolau d'Oliver: bosc a la banda muntanyosa del terme; intrigat per la curiosa i inexplicable forma del nom m'escrivia ell (carta de ix-1954), que ho pronunciaven uns pagesos *lə bəldáine*, i altres *lə bəldáɲə*. Essent en una clotada boscosa, conjecturo que vingui de *Vall d'Anna*, format com a nom piadós, a la manera de *Vall-de-Maria* (te. Tordera), *Vall-de-Marta* (te. Canet), totes dues al Maresme, *Vall-daneu* (al Congost) (< *Daniel*?), amb hagionims de ressò evangèlic, pels capellans locals.

Aina i *Agna* són les formes populars de 'Anna'; i no xoca gens admetre *Agna* > *Aɲa*. Descarto altres conjetures, forçades: no hi ha segon membre de compost germànic que, combinat amb *BALD-*, pogués explicar aqueixes terminacions. Des del punt de vista leximòrfic no es comprendrien tals derivats si partíem de *balðar* o *balder*. A penes es pot pensar en un arabisme en aqueixa zona (un dual de *balat*? i no explicaria *-ld* ni *-anya*).

45 El BALDE

Nom de lloc bastant repetit en el Migjorn val., que probablement hem d'interpretar com *Albalde*, amb l'acostumat metaplasme sintàctic. Sobretot accidents orogràfics: *Costera 'l Balde* a Penàguila (xxxv, 44.17), *Tossalet del Balde* a la Vila Joiosa (xxxv, 122.18), Barranc del *Balde* i dins d'ell *la Cova 'l Balde*, a la Vall d'Ebo (xxxiv, 142.22, 144.3).

Aquest *Al-* i els llocs suggereixen arabisme. Serà l'ar. *bāṭil* («cosa vana» *PALC*, l'arrel *bṭl* registrada en *RMa*, s. v. *otiosus*, 38 i 553.4); com és normal en els participis tipus *ā-i* l'arab vulgar suprimia la *i*, d'on el pas de *baṭl* a cast. *balde*; i el mateix passaria amb el parlar dels moriscos valencians. Ara bé 'Terreny fals' és el mateix que 'va, vacu, sense fermesa'. Imagi-